

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET

(2. samling)

Alm. del - bilag 87 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

11. december 2001

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges i forbindelse med Det Europæiske Råd i Laeken den 14.-15. december 2001 formandskabets udkast til rapport fra Rådet om behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civilret.

P. H. Olsen

RÅDET FOR
DEN EUROPÆISKE UNION

Bruxelles, den 29. oktober 2001 (31.10)
(OR. fr)

13017/01

LIMITE

JUSTCIV 129

NOTE

fra: Udvalget for Civilretlige Spørgsmål
til: De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet

Vedr.: Udkast til rapport fra Rådet om behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civilret

I. INDLEDNING - MANDATET FRA TAMMERFORS

1. På mødet den 15.-16. oktober 1999 i Tammerfors anerkendte Det Europæiske Råd behovet for at gøre EU til et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed ved fuldt ud at udnytte mulighederne i Amsterdam-traktaten, og det gav sin opbakning til en række politiske mål og prioriteter ved bl.a. at slå fast, at "*i et ægte europæisk område med retfærdighed bør enkeltpersoner og virksomheder ikke forhindres i eller afskrækkes fra at udøve deres rettigheder som følge af uforenelige eller komplicerede retlige og administrative systemer i medlemsstaterne*" (punkt 28 i konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors).

Det var på denne baggrund, at konklusionerne kom til at indeholde et afsnit VII om "*større konvergens på det civilretlige område*".

Punkt 39 i konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors har følgende ordlyd:

"For så vidt angår materiel ret ønskes en samlet undersøgelse af behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civilret for at fjerne hindringer for, at civile retssager forløber tilfredsstillende. Rådet bør aflægge rapport herom i 2001."

Ved første øjekast forekommer dette mål overordentlig ambitiøst. Det kunne umiddelbart omfatte hele civilretten, herunder obligationsretten, tingsretten, familieretten, arveretten mv.

2. Man må imidlertid konstatere, at de fleste overvejelser om dette emne indtil nu fortrinsvis har været rettet mod konvergens inden for kontraktsretten:

- Europa-Parlamentet har i flere beslutninger om en eventuel harmonisering af den materielle privatret¹ slået fast, at det for at virkeliggøre det indre marked fuldt ud er af afgørende betydning, at visse områder af privatretten harmoniseres.
- Kommissionens meddelelse af 11. juli 2001 om europæisk aftaleret² er et første konkret skridt i retning af at gennemføre den samlede undersøgelse af behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civilret, der blev udtrykt ønske om i konklusionerne fra Tammerfors. Denne meddelelse bekræfter kontraktsrettens rolle som spydspids i en eventuel EF-lovgivningspolitik på det privatretlige område.
- I akademiske afhandlinger, der bl.a. tager sigte på at udstikke nogle retningslinjer inden for obligationsretten, er spørgsmålet om konvergens i EU på obligationsrettens område blevet behandlet med udgangspunkt i et økonomisk argument. Obligationsretten (navnlig kontraktsretten) udgør ryggraden i det økonomiske liv. Nogle mener, at forskellene mellem de enkelte medlemsstaters nationale ret derfor kan virke bremsende på grænseoverskridende transaktioner og bevirke, at det indre marked ikke fungerer efter hensigten.

¹ EFT C 158 af 26.6.1989, s. 400 (beslutning A2-157/89) og EFT C 205 af 25.7.1994, s. 518 (beslutning A3-0329/94).

² Meddelelse af 11. juli 2001 fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om europæisk aftaleret (KOM(2001) 398 endelig).

3. Der kan ikke anstilles de samme økonomiske overvejelser for andre områder af privatretten (familieretten, formueforholdet mellem ægtefæller, arveretten). Anerkendelse af princippet om fri bevægelighed for personer og ønsket om at indføre et ægte område med frihed, sikkerhed og retfærdighed vil på anden måde kunne begrunde, at der træffes foranstaltninger på disse områder. Imidlertid er disse andre sagsområder stærkt prægede af den kultur og de traditioner, der ligger til grund for de nationale (eller for den sags skyld regionale) retssystemer, hvilket vil kunne afstedkomme en række problemer i forbindelse med en harmonisering.
4. Hvis det viser sig nødvendigt at indføre harmoniseringsforanstaltninger, må det overvejes, om den institutionelle ramme er tilstrækkelig, navnlig i forbindelse med artikel 61 ff. i EF-traktatens afsnit IV, uden dog i den forbindelse at glemme principperne om subsidiaritet og proportionalitet som omhandlet i EF-traktatens artikel 5 og præciseret i den til traktaten knyttede protokol om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Behovet for foranstaltninger på disse områder kan derfor overvejes under hensyn til retsgrundlagsproblematikken.

II. HVORDAN SIKRER MAN STØRRE KOMPATIBILITET MELLEM DE FORSKEL- LIGE RETSSYSTEMER?

5. Hvis det viser sig nødvendigt at skabe større indbyrdes tilnærmelse mellem medlemsstaternes materielle ret - det være sig gennem harmonisering eller gennem fælles regler - bør bestræbelserne herpå ses som et supplement, ikke som et alternativ, til de andre metoder til at sikre en harmonisk udvikling af de retlige forbindelser internt i EU.

6. Den internationale privatret har som udgangspunkt, at den nationale ret er forskellig i de forskellige lande, og denne mangfoldighed søger den at forvalte gennem koordinering. Man kan derfor hævde, at en effektiv - om end partiel - metode til at skabe større retssikkerhed for de erhvervsdrivende på det indre marked er at vedtage ensartede lovvalgsregler, der afgør, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser og på forpligtelser uden for kontrakt. Det ser nemlig ud til, at det letter samhandelen på tværs af grænserne, hvis det på forhånd vides, hvilken lov en eventuel tvist vil skulle afgøres efter, og navnlig, hvis kontrahenterne har mulighed for at vedtage, hvilken lov deres aftale skal være underkastet.

Eksempelvis finder Rom-konventionen af 1980³ anvendelse på kontraktlige forpligtelser i alle situationer, hvor der skal foretages et valg mellem loven i forskellige lande. I medfør af Rom-konventionen kan parterne aftale, hvilken national lov der skal anvendes. Konventionen begrænser lovvalget, i det omfang de nationale love indeholder ufravigelige bestemmelser, f.eks. vedrørende beskyttelse af forbrugere og arbejdstagere, og bestemmer, hvilken lov der skal anvendes, hvis der ikke er aftalt noget lovvalg, hvilket dog ikke berører anvendelsen af ufravigelige bestemmelser i domstolslandets lov. Derudover finder konventionens regler ikke anvendelse på de områder, der er nævnt i konventionens artikel 1 som f.eks. spørgsmål vedrørende fysiske personers rets- eller handleevne, og heller ikke på forsikringsaftaler, som dækker risici beliggende i Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater.

Der findes på fællesskabsplan ingen ensartede internationalprivatretlige regler for forpligtelser uden for kontrakt.

Udarbejdelsen af et retligt instrument om, hvilken lov der skal anvendes på forpligtelser uden for kontrakt, og en revision af Rom-konventionen af 1980 hører til blandt de foranstaltninger, der skal træffes for at nå en større grad af kompatibilitet mellem de forskellige europæiske retssystemer, således som det allerede blev understreget i Wien-handlingsplanen fra december 1998.

³ Rom-konventionen af 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (konsolideret udgave) (EFT C 27 af 26.1.1998, s. 34).

Det må derfor erkendes, at der er begrænsninger for, hvornår man kan henholde sig til den internationale privatret. Ufravigelige bestemmelser i domstolslandets lov rangerer under alle omstændigheder over den lov, der skal anvendes, og endvidere begrænses autonomien på specifikke områder som f.eks. forbruger aftaler eller individuelle arbejdsaftaler af ufravigelige bestemmelser for at sikre beskyttelse af forbrugere og arbejdstagere. Der vil således kunne opstå konflikter mellem ufravigelige bestemmelser i et lands lov og andre ufravigelige bestemmelser i et andet lands lov. Det bør i den forbindelse undersøges, om sådanne konflikter mellem forskellige ufravigelige bestemmelser kan have en negativ indvirkning på grænseoverskridende transaktioner og udgøre en potentiel hindring for det indre marked.

7. Også gensidig anerkendelse af retsafgørelser er af stor betydning, når det gælder om at gøre tilværelsen lettere for virksomhederne og borgerne.

Der må gøres alt for at udmønte det program med foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, som blev vedtaget af Rådet den 30. november 2000, i overensstemmelse med konklusionerne fra det Europæiske Råd i Tammerfors. Dette arbejde skal betragtes som en prioritet.

Udmøntningen af et sådant program afhænger af, hvor stor tillid medlemsstaterne i tidens løb har fået oparbejdet til, at deres respektive institutioner fungerer godt. Imidlertid må forskellene i den materielle ret ikke hindre eller bremse udmøntningen af dette program. Det kan derfor formodes, at den fornødne grad af tillid vil kunne tilvejebringes på et tidspunkt, hvis der skabes større konvergens mellem de forskellige medlemsstaters materielle ret.

8. Visse internationale instrumenter, som er blevet forhandlet i andre fora som eksempelvis UNCITRAL, UNIDROIT og Europarådet, kan betragtes som et muligt mellemtrin i udviklingen af en egentlig europæisk civilret. Nævnes bør i særdeleshed FN's konvention om aftaler om internationale køb, der blev vedtaget i Wien den 11. april 1980. De medlemsstater, der endnu ikke er part i sådanne instrumenter, bør tilskyndes til at ratificere.

III. GÆLDENDE FÆLLESSKABSRET PÅ DET FORMUERETLIGE OMRÅDE

9. Der findes allerede en anseelig fællesskabsret på det privatretlige område, navnlig inden for kontraktsretten. En fortegnelse over de mest relevante EF-retsakter findes i den tidligere nævnte meddelelse fra Kommissionen af 11. juli 2001. Man har imidlertid anklaget fællesskabsretten for at mangle kohærens og struktur, fordi Fællesskabets lovgivningspolitik på dette område i for høj grad har været præget af en "fra sag til sag"-tilgang.

Der er vedtaget talrige direktiver (og forordninger), som berører vidt forskellige områder: fra handelsagenters status til rejsebureauers tjenesteydelser over forsikring, vildledende reklame og aftaler indgået uden for fast forretningssted mv. Visse direktiver fastsætter regler for, hvordan en aftale skal indgås, hvilken form og hvilket indhold et tilbud og en accept af et tilbud skal have, samt hvordan en aftale skal opfyldes, dvs. kontrahenternes forpligtelser. Flere direktiver angiver også detaljeret, hvilke oplysninger kontrahenterne skal give på forskellige stadier af en aftales indgåelse, navnlig i fasen forud for aftalen. Visse direktiver omhandler de rettigheder og forpligtelser, som påhviler kontrahenterne med hensyn til aftalens opfyldelse....

I sin meddelelse rejser Kommissionen spørgsmålet om behovet for at forbedre kvaliteten af den eksisterende lovgivning og kommer også med en række bud på et svar. Der er i stigende grad enighed om, at direktivernes kvalitet og kohærens må forbedres.

Navnlig er der grund til at bemærke følgende:

- Fællesskabslovgivningen på det kontraktsretlige område skal bygge på principper, som sikrer, at fællesskabsreglerne stemmer overens indbyrdes, og at de gennemføres korrekt i national lovgivning.

- Det bør sikres, at de forskellige retsakter om forbrugeraftaler stemmer bedre overens indbyrdes, og at de bruger samme terminologi. For eksempel indeholder både direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om aftaler indgået uden for fast forretningssted og direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om aftaler vedrørende fjernsalg bestemmelser, som giver forbrugeren ret til under visse omstændigheder at fortryde aftalen, og som pålægger sælgeren at oplyse forbrugeren om denne ret. Hvor sidstnævnte direktiv præcist anfører, hvilke konsekvenser det får, hvis sælgeren ikke oplyser forbrugeren om denne ret, som i direktivet kaldes "fortrydelsesret", fastsættes det blot i førstnævnte direktiv, hvor samme ret omtales som en ret til at "opsige" aftalen, at medlemsstaterne skal træffe egne foranstaltninger til beskyttelse af forbrugeren, hvis denne oplysning ikke gives.
 - Resultatet af den harmonisering, der sker ved hjælp af direktiver, betragtes undertiden som utilstrækkeligt, navnlig fordi de foranstaltninger, der træffes i forbindelse med om sætningen af direktiverne, varierer betydeligt fra den ene stat til den anden. At der i fællesskabsretten ikke findes en ensartet definition af generelle termer og begreber, kan føre til forskelle i handels- og retspraksis i de forskellige medlemsstater.
 - Den inkonsekvens, der er konstateret i fællesskabsinstrumenterne, vil også kunne forebygges ved, at man øger de interne koordinationsmekanismer i medlemsstaterne og i fællesskabsinstitutionerne.
10. Det er angiveligt EF-harmoniseringens fragmentariske karakter, der hos nogle har udløst ønsket om at komme et skridt videre ved at skabe en fælles obligationsret.

Der findes dog i den gældende fællesskabsret en række retsakter, som kun på overfladen er af "punktuel" karakter. Som eksempel kan nævnes:

- direktiv 85/374/EØF om produktansvar, hvorved der blev indført en sammenhængende ordning for ansvar på dette område;
- direktiv 86/653/EØF, hvorved der skete en harmonisering af den centrale kerne i den ordning, der gælder for selvstændige handelsagenter i alle medlemsstater;

- direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, som regulerer et af kontraktsrettens grundlæggende aspekter, nemlig balancen mellem kontrahenternes rettigheder og forpligtelser;
- direktiv 99/44/EF om forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed, som direkte tager fat i nogle grundlæggende principper på det forbrugerretlige område, og hvis gennemførelse i visse medlemsstater indebærer en ændring af civilloven;
- hele området "informationssamfundet", som i vid udstrækning er reguleret på fællesskabsplan, navnlig i kraft af direktiv 2000/31/EF om elektronisk handel, direktiv 1999/93/EF om elektroniske signaturer og, om end der her ikke er tale om kontraktsretlige bestemmelser, direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet;
- direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

Med disse retsakter forholder det sig sådan, at de i ret udstrakt grad harmoniserer medlemsstaternes nationale ret, så der faktisk på de pågældende områder er dannet et sæt "fælles retsregler". Inden for visse områder af privatretten (navnlig kontraktsretten) er der altså allerede dannet fælles standarder takket være den gradvise harmonisering på fællesskabsplan.

11. Alternative løsninger med hensyn til de afdækkede problemer kunne være en "vertikal" eller emnebaseret harmonisering eller en mere "horisontal" tilgang med det sigte at tilvejebringe en "fælles EU-kerne" på det privatretlige område. Hvis der viser sig at være behov for en harmonisering, kunne man prioritere en mere horisontal tilgang, så løsningen fremstår mere kohærent og troværdig.
12. I den forbindelse bør man være særlig lydhør over for resultatet af den brede høring, som Kommissionen har lanceret, og den lære, som man vil kunne udlede deraf. Det bør undersøges, om det ud over at koordinere og forenkle gældende fællesskabsret vil være en fordel at foretage en harmonisering.

13. På områder som ansvar uden for kontraktforhold og tingsret er fællesskabsretten mindre betydningsfuld. Det vil dog være hensigtsmæssigt at undersøge, om forskellene mellem medlemsstaternes lovgivning på disse områder udgør konkrete hindringer for det indre marked.

IV. FAMILIERET

14. Fællesskabsinstitutionerne har allerede ved talrige lejligheder haft anledning til at tage stilling til spørgsmål, der berører familieretten, i forbindelse med gennemførelsen af særlige politikker, bl.a. på områder som social sikkerhed og integration, modtagelse af vandrende arbejdstagere, indvandring, visum, bekæmpelse af fattigdom, fri etablering mv. Der har indtil videre været tale om punktuelle foranstaltninger, som skulle regulere bestemte sagsområder.

Europa-Parlamentet, De Europæiske Fællesskabers Domstol samt Rådet har udtalt sig på områder, der har tilknytning til familieenheden, barnet, ægtefællen og altså EU-borgernes personalstatut. Fællesskabsretten beskæftiger sig nu i stigende grad med familieretten efter de første konkrete tegn på interesse for dette område tilbage i 80'erne.

Da der på det familieretlige område ikke findes en fortegnelse svarende til den kontraktsretlige fortegnelse i Kommissionens meddelelse, vil det sikkert ikke være overflødigt at give nogle eksempler på den interesse, som fællesskabsinstitutionerne har udvist med hensyn til familieretten.

15. Europa-Parlamentets stigende interesse for dette område illustreres udmærket af de forskellige beslutninger, det har vedtaget. Disse berører i større eller mindre grad personalstatuttet og familieenheden og således familieretten i bred forstand. Man kan især fremhæve Europa-Parlamentets beslutning af 9. juni 1983 om Fællesskabets familiepolitik⁴ samt Europa-Parlamentets beslutning af 14. december 1994 om beskyttelse af familier og familieenheder ved udgangen af Det Internationale Familieår⁵.

⁴ EFT C 184 af 11.7.1983, s. 116.

⁵ EFT C 18 af 23.1.1995, s. 96.

Parallelt med udviklingen i samfundet blev den seksuelle orientering allerede i 1994 taget op i henstillinger fra Europa-Parlamentet⁶ til både medlemsstaterne og Kommissionen ud fra den betragtning, at den samfundsmæssige udvikling ofte gør det berettiget at tilpasse de civil- og strafferetlige bestemmelser og de administrative forskrifter med henblik på at tilgodese nye livsformer og tilvejebringe retssikkerhed for EU-borgerne.

Europa-Parlamentet har også i en beslutning af 20. januar 1997 udtalt sig om det pr. definition følsomme emne adoption⁷, som er en væsentlig del af familieretten, og det har for så vidt angår beskyttelse af mindreårige udtrykt bekymring over, at der på EU-plan ikke findes "*nogen politik, der sigter direkte mod børns rettigheder og dermed mod forbedring af børnenes levevilkår*"⁸. Det har endvidere udtrykt ønske om en udbygning af samarbejdet i EU med hensyn til navnlig bortførelser af børn⁹.

16. Domstolen har ligesom Europa-Parlamentet og Rådet haft anledning til at tage stilling til sager, der berører familieretten for EU-borgerne. Flere spørgsmål med relation til familieretten har været taget op i Domstolens domme. Som eksempel kan nævnes bl.a. en persons status (barn, efterkommer, ægtefælle)¹⁰, ret til underholdsbidrag¹¹, forældremyndighed og udøvelse heraf¹² samt ret til familiesammenføring¹³.

⁶ Europa-Parlamentets beslutning af 8. februar 1994 om ligeberettigelse for bøsser og lesbiske i EF (EFT C 61 af 28.2.1994, s. 40).

⁷ Beslutning om forbedring af retsbestemmelserne og samarbejdet mellem medlemsstaterne vedrørende adoption af mindreårige (EFT C 20 af 20.1.1997, s. 176).

⁸ Europa-Parlamentets beslutning af 12. december 1996 om foranstaltninger til beskyttelse af mindreårige i Den Europæiske Union (EFT C 20 af 20.1.1997, s. 170).

⁹ Europa-Parlamentets beslutning af 18. juli 1996 om bortførelse af børn af ægtefæller af forskellig nationalitet i medlemsstaterne (EFT C 261 af 9.9.1996, s. 157).

¹⁰ Domstolens dom i sag C-419/92 af 23. februar 1994, *Scholz*, Saml. 1994, s. I-505, i sag C-249/96 af 17. februar 1998, *Grant*, Saml. 1998, s. I-621, og i sag 59/85 af 17. april 1986, *Reed*, Saml. 1986, s. 1283.

¹¹ Domstolens dom i sag T-43/90 og T-85/91 af 18. december 1992, Saml. 1992, s. II-2619 og s. II-2637.

¹² Domstolens dom i sag C-243/95 af 17. juni 1998, *Hill*, Saml. 1998, s. 3739.

¹³ Domstolens dom i sag C-267/83 af 13. februar 1985, *Diatta*, Saml. 1985, s. 567, og i sag C-370/90 af 7. juli 1992, *Singh*, Saml. 1992, s. I-4265.

Ud over ovennævnte domme findes der to domme, som fint illustrerer Domstolens retspraksis på det område, vi her beskæftiger os med: dommen i Dafeki-sagen¹⁴ og dommen i Konstantinidis-sagen¹⁵ vedrørende problematikken omkring civilstand. Denne retspraksis viser delvis de implikationer, som den frie bevægelighed for personer har for reglerne om civilstand.

I disse domme konstateres, at Domstolen fortrinsvis bruger den frie bevægelighed som indfaldsvinkel til områder, der i udpræget grad er kædet sammen med personalstatuttet og familieretten.

17. Rådets resolution af 4. december 1997 om foranstaltninger til bekæmpelse af pro forma-ægteskaber er et andet punktuelt initiativ, som har implikationer for familielivet og personalstatuttet¹⁶.

Rådet definerer heri bl.a., hvad der forstås ved "pro forma-ægteskab", og anfører en række faktorer, som kan give anledning til at formode, at et ægteskab er et pro forma-ægteskab, hvilket har ført til, at visse medlemsstater har ændret deres interne lovgivning.

Rådet vedtog endvidere den 29. maj 2000 Bruxelles II-forordningen om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn¹⁷. Selv om der ikke her er tale om materiel ret, kan denne forordning betragtes som et markant udtryk for, hvor vigtige spørgsmål som ægteskab og skilsmisse er for EU-borgerne.

I denne forbindelse skal også nævnes arbejdet med forslaget til Rådets direktiv om retten til familiesammenføring¹⁸.

¹⁴ Domstolens dom i sag C-336/94 af 2. december 1997, Saml. 1997, s. I-6761.

¹⁵ Domstolens dom i sag C-168/91 af 30. marts 1993, Saml. 1993, s. I-1191.

¹⁶ EFT C 382 af 16.12.1997; Domstolens dom i sag C-351/95 af 17. april 1997, Saml. 1997, s. I-2133.

¹⁷ Forordning (EF) nr. 1347/2000 (EFT L 160 af 30.6.2000, s. 19).

¹⁸ KOM (1999) 638 endelig.

18. Der er i de forskellige tekster, som er blevet vedtaget på det familieretlige område, et gennemgående træk, nemlig det, at familieretten altid anskues ud fra dens samspil med de andre fællesskabspolitikker og -regler. De mange eksempler, der her er blevet anført, viser med al tydelighed, at familieretten gradvis har fået en vis betydning inden for fællesskabsretten.
19. Som samfundet ser ud i dag, rejses der mere og mere internt i Fællesskabet, men også internationalt generelt. Udveksling og rejser er i øvrigt udtryk for, at det indre marked konkretiserer sig mere og mere.

Når man vil fjerne hindringerne for den frie bevægelighed for personer inden for EU's indre marked, men samtidig vil sikre denne frie bevægelighed, opstår der derfor nødvendigvis et samspil mellem familieretten og de andre fællesskabsregler, som man må være særlig opmærksom på.

Det må derfor overvejes, om eventuelle hindringer for princippet om den frie bevægelighed for personer måtte være affødt af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters nationale lovgivning.

20. For så vidt angår familieretten synes der indtil nu ikke at være blevet foretaget en afdækning af behovene gennem en systematisk undersøgelse. Enkelte spørgsmål er blevet "berørt" af fællesskabsretten, men det ser blot ud til at være resultatet af en pragmatisk tilgang affødt af iværksættelsen af forskellige politikker, som har deres eget sigte.

Der er altså brug for en sådan behovsanalyse, men man bør have in mente, at det er nødvendigt at styre uden om risikoen for en opsplitning.

V. KONKLUSION

21. På denne baggrund bemærker Rådet følgende:

- a) det noterer sig Kommissionens meddelelse af 11. juli 2001 om europæisk aftaleret og Europa-Parlamentets beslutning om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civil- og handelsret;
- b) det konstaterer, at Kommissionen har iværksat den samlede undersøgelse, som Det Europæiske Råd udbad sig i konklusionerne fra Tammerfors, inden for kontraktsretten;
- c) det finder det påkrævet at opfordre Kommissionen til:
 - hurtigst muligt at analysere resultatet af den høring, der er lanceret på grundlag af Kommissionens meddelelse
 - at foretage denne analyse med det sigte for øje, at det i lovgivningsarbejdet gælder om at sikre den størst mulige kohærens i kontraktsretten
 - at underrette Rådet og de øvrige fællesskabsinstitutioner samt offentligheden om resultatet heraf og samtidig fremlægge alle relevante bemærkninger og henstillinger, eventuelt i form af en grønbog eller en hvidbog, senest den 31. december 2002.

Disse henstillinger skal som et minimum tage sigte på:

- at få kortlagt de fællesskabsretsakter, hvis anvendelsesområde skal tages op til revision, samt grundene til en sådan revision
- at få indkredset de områder, hvor forskellene mellem de nationale lovgivninger på det kontraktretlige område kan have negativ indvirkning på det indre marked og den ensartede anvendelse af fællesskabsretten

- at undersøge muligheden for i forbindelse med nye initiativer at vælge en mere horisontal tilgang og se på, hvordan man kan vurdere disse initiativers implikationer for så vidt angår kohærensens på det civilretlige område
 - at vurdere muligheden for på civilretlige sagsområder at sørge for en regelmæssig koordination eller kontakt mellem medlemsstaterne i den periode, hvor direktiverne omsættes til national lov
 - at få afdækket, hvilke arbejdsmetoder der vil kunne tages i brug for at opnå en mere vidtrækkende harmonisering af de nationale lovgivninger, for så vidt høringsen og en tilbundsgående analyse af resultatet viser, at en sådan harmonisering er ønskelig, samt for at forebygge inkonsekvens i fællesskabsinstrumenterne;
- d) det opfordrer Kommissionen til at foretage en undersøgelse af, om forskellene mellem medlemsstaternes lovgivning på områderne ansvar uden for kontraktforhold og tingsret udgør konkrete hindringer for det indre marked;
- e) det finder, at princippet om fri bevægelighed for personer indebærer, at EU-borgernes forhold på baggrund af Fællesskabets lovgivning og retspraksis ikke alene skal anskues ud fra en økonomisk synsvinkel, men at der også skal tages hensyn til de personlige og familiemæssige aspekter;
- f) det ser gerne, at Kommissionen opfordres til:
- at iværksætte en undersøgelse, der gør det muligt at indkredse forskellene mellem de enkelte medlemsstaters nationale ret, som for så vidt angår familieretten risikerer at have negativ indvirkning på princippet om fri bevægelighed for personer, og underrette Rådet om resultatet heraf senest den 30. juni 2003.

